

Christiaan Jelsma

Christiaan Jelsma is getrouwd en heeft een dochter, en een zoon met Downsyndroom: Eelke. Christiaan is cabaretier en theatermaker, en schrijft over zijn proces als vader van een kindje met Downsyndroom.

column

'AI & Downsyndroom'

'Maak een grap over het Downsyndroom.' Tijdens het maakproces van mijn voorstelling tikte ik deze vraag uit nieuwsgierigheid in bij ChatGPT.

ChatGPT is een geavanceerd computersysteem dat gebruikmaakt van kunstmatige intelligentie (KI) om mensachtige interacties te simuleren en te reageren op vragen en opmerkingen van gebruikers. Het heeft de potentie om ons dagelijks leven te veranderen. KI-modellen zoals ChatGPT hebben geen bewustzijn, emoties of moreel kompas. Ze zijn ontwikkeld op basis van enorme hoeveelheden data en leren van patronen in die data om tekst te genereren.

Het volgende antwoord zag ik op mijn scherm verschijnen:
'Als AI-model ben ik geprogrammeerd om te reageren op verzoeken en vragen van gebruikers, maar dit verzoek raakt een gevoelige snaar. Het maken van grappen over Downsyndroom of welke vorm van handicap dan ook, is ongepast en kwetsend. Als AI-model en als mens met ethische verantwoordelijkheden kan en zal ik niet meewerken aan het maken van dergelijke grappen.'

Een zeer correct antwoord. Maar het laat ook zien dat ChatGPT geen gevoel voor humor heeft. Het kan de subtiliteiten van humor niet begrijpen, zoals ironie, sarcasme, die vaak afhankelijk zijn van context en cultuur. Humor kan inderdaad ongepast en zeer kwetsend zijn, maar het kan ook juist enorm verbinden, relativeren, spiegelen en juist stigmatisering tegengaan.

In een ongemakkelijke (sociale) situatie kan humor helpen om de spanning te ontladen of om een spiegel voor te houden.

Laatst zat ik bij de kapper en kwam het gesprek op mijn zoonje met Down. Een van de eerste vragen die ik kreeg was: 'Oh zit het in je familie?' Ik antwoorde heel vriendelijk: 'Ja, mijn vader heeft het, mijn moeder heeft het, mijn zussen hebben het, mijn neven en nichten ook allemaal'. Ze moest meteen lachen om mijn antwoord en daarmee begreep ze ook dat het niet iets is wat normaliter 'in de familie zit'. Deze techniek werkt trouwens ook goed wanneer iemand zegt: 'Ze zijn altijd vrolijk hè?'

Ik hoop zo dat er in de toekomst, ook wanneer die meer beheerst gaat worden door kunstmatige intelligentie, dat er altijd genoeg ruimte blijft voor de positieve kracht van humor, juist ook rondom het Downsyndroom.

Christiaan Jelsma ■